

**MUKTADHA
HAUPATIKANI**

MUKTADHA HAUPATIKANI - *UWEZO WA TASWIRA
KUTEKELEZWA NA HUMBOLDT FORUM KAMA
SEHEMU YA MAONESHU YA HISTORIA ZA TANZANIA.*

WASANII :
CHARITY ATUKUNDA, LIZ KOBUSINGE,
GLORIA KICONCO

WAFASIRI :
ELIZABETH MAHENGE, JASMIN MAHAZI

VYANZO VYA PICHA :

STAATLICHE MUSEEN ZU BERLIN, ETHNOLOGISCHES
MUSEUM, BILDARCHIV DER DEUTSCHEN
KOLONIALGESELLSCHAFT, UNIVERSITÄTSBIBLIOTHEK
FRANKFURT AM MAIN

WAKESHA (na maiti)

WAPENDWA WAFIWA,

TUMEKUSANYIKA HAPA KUCHUNGUZA
MAJERAHA YA KIKOLONI, KIFO CHA
KUTOKANA NA MIKATO ELFU

KILA MKATO ULICHANJA NA KUCHONGA
PICHA TOFAUTI, PICHA AMBAYO
INABADILISHA HISTORIA YETU NA PIA
WAKATI WETU WA LEO

KILA PICHA INABADILISHA
TUNAVYOTAZAMWA NA
TUNAVYOJITAZAMA WENYEWE,
PIA NAMNA TUNAVYOTENDWA NA
TUNAVYOJITENDEA WENYEWE

MAUMIVU YANAHIITAJI NAFASI
YAKUJIELEZA, YA KUSIMULIA
HADITHI YAKE

ULINDE MOTO ...

MALIGHAFI

PAMBA HUTENGENEZA KANGA,
HUTUMIA TASWIRA KUTUPA
HISTORIA NA HEKIMA KWA MANENO
YAKE.

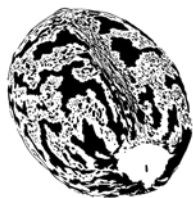
MKONGE UKASAFIRISHWA KIMAGENDO
NDANI YA TUMBO LA MAMBA
ALIYEKAUSHWA,
MAZAO YA KIBIASHARA YA
UJERUMANI, WAITA DHAHABU
YA KIJANI.

KUMBUKUMBU

WAJERUMANI WAONAPO BIDHAA NA FAIDA
YA KIUCHUMI

WATANZANIA HUONA YALE AMBAYO
HUWAUNGANISHA

KINJEKETILE AFANYA DAWA YA
MAJI MATAKATIFU, KWA KUTUMIA
MAFUTA YA MNYONYO NA MTAMA

KUWALINDA WAPIGANAJI DHIDI YA
RISASI.

WAUNGANA CHINI YA MKARAFUU,
KUREJESHA UHURU WAO, ARDHI,
NA NAFKA.

SHIGANGA JILIKENYA

SHIGANGA JILIKENYA KU MABALA
BAJELEMANI NA BAENGELEJA
BALIKILING'HIMYA N'HAMBO
LINGUNO YA NG'OMBE (2×)
LILONGIJE
LIKUBE, LIMULUNGU, BABA
LIKATABI (2×)

LILIGOTOLA BANHU
SIMBA SANA, NG'WANA MAKOMA
NHOBOLA YABI YA BANGI
YA MABILIJU, BABALYA BANHU! (2×)
SHIGANGA JILIKENYA KU MABALA
BAJELEMANI NA BAENGELEJA
BALIKILING'HIMYA N'HAMBO
LINGUNO YA NG'OMBE

TASWIRA ZA UKOLONI ZIMEPINDISHA
MTAZAMO WETU WA MWAFRIKA NA
WA MAZINGIRA YAKE NA HUMPOKA
MUKTADHA NA UELEWA WAKE.

HUU MTEGO WA KIFIKRA
WAJIRUDIA KILA WAKATI.

IKIWA TASWIRA YETU YA AFRIKA
IMEJENGWA KWENYE UONGO,
BASI INABIDI TUBADILISHE FIKRA ZETU
UONGO UNAHITAJI KUONDOLEWA
ILI MSINGI UJENGWE UPYA.

WAZIKA ULICHOFIKIRI WEWE WAKIJUA
WAPUUZA HISTORIA ILOANDIKWA NA
WAKOLONI NA WATEGAMASIKIO
KUUSIKILIZA WASILISHO LA HISTORIA WA
WAAFRIKA WENYEWE.

NDIVYO UTAKAVYOTOROKA
MTEGO WA KIFIKRA

MAZISHI

ARDHI

HUU SIYO UWANJA WA
MICHEZO, NI ARDHI YA MTU.

KAMERA INADANGANYA KUKUONESHA
UKIONACHO.

ARDHI INAONEKANA ITUPU, YAONESHA
YASUBIRIA KUJAZWA.

NI WITO WA UONGO: "NJOO UCHUKUE
ARDHI TUPU" AU KUMWAMBIA MWINDAJI:
"NJOO UWINDE WANYAMA WA KIGENI".

MPIGAPICHA AFICHA DAMU YALOMWAGWA
NYUMA YA FREMU.

PICHA ZINAUNDA NIA POTOVU. WAFURAHIA
KUPORA NYUMBA ZA WATU.

PICHA ILOPIGWA YAENDELEZA MDUARA.
WADHANIA ARDHI I TUPU NA UMEKUJA
KUIJAZA.

UWAKUTAPO WATU, WAONDOE MWANZO ILI
UWEZE KUIJAZA TENA ARDHI. KULAZIMISHA
UKWELI UTAWALE FIKIRA ZAKO.

WAKATI WA KUDHALILISHWA,
WAHANGA WAAMBWA WAVUE
NGUO ZAO.

MMWILI

PICHA MOJA WAMEVAA NGUO:
NYINGINE NGUO ZI CHINI MIGUUNI.

BAADHI HUANGALIA PEMBENI KUFICHA
UDHALILISHWAJI, WENGINE WAANGALIA
KWA KUTOJALI.

PICHA ZAPIGWA ANGALIA-MBELE NA
ANGALIA-PEMBENI, KAMA PICHA ZA VIKOMBE,
WANASAYANSI WAAINISHAPO SPISHI.

PICHA ZILIZOPIGWA HUUTUMWA, BILA JINA,
BILA HISTORIA.

USICHOKIONA NI MIJEREDI YA KIBOKO.

LAKINI WAVEZA ISIKIA, ATHARI YA NYAKATI,
KATIKA UPINZANI, NA MTAZAMO WA KUJIHAMI

HATUKUWARUHUSU
KUTUKODOLEA
MACHO

KUIREKODI
MIILI YETU KWA
MILELE .

TWADAI
HESHIMA NA UTU
WETU.

SASA, MTASIMULIAJE
HISTORIA HII?
BILA KUTONESHA
MAJERAHA?

NAMNA YA KUENDELEZA UCHU WA KIKOLONI

1.
JIDANGANYE
MWENYEWE

JIAMBIE MWENYEWWE WEWE NI
MHUSIKA KWAMBA UMEKARIBISHWA
HAPA. VUNJA KITI KWENYE MIGONGO
YETU KANYAGA SHINGO ZETU KWA
BUTI ZAKO.

JIDANGANYE
UKIULIZWA: NI NINI
KILICHOKULETA HAPA?
SIYO MASHAMBA,
VIWANJA NA MIGODI,

JE, SIYO FAIDA YA
KIBINAFSI AU KUMPIGA
KAKA YAKO,
MWINGEREZA.

TUITE VITISHO,
MPATE KUTUFUNGIA NDANI
MDHIHAKI TUNACHOKIABUDU JIVISHE
TAJI LA KUTUTAWALA UTUTEKE
KWA KUTUGAWA.

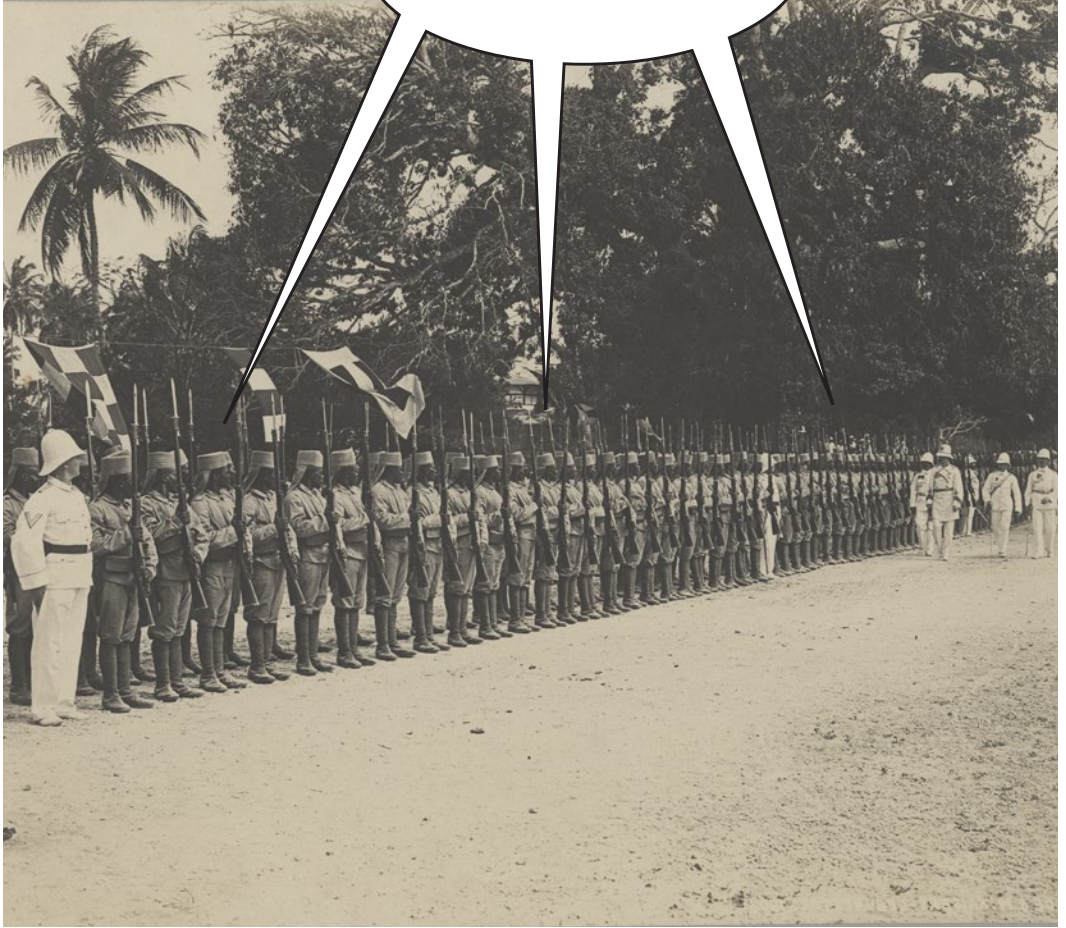

VUNJA MIKUSANYIKO
YETU MTUPONDE MPAKA
TUREKEBIKE

TUFUNGIE MAHALI
TUSIWEZE KUTENDA TUMIA
WEUPE WAKO NA USOMI.

2.
WADANGANYE
NA WENGINE

WADANGANYE
MKIULIZWA: KILICHOWALETA HAPA,
KWA ARDHI NI KITU GANI
KIMEWAPENDEZA?
WAAMBIE ARDHI NI BIKIRA
YA KWAMBA HAIKALIWI NA WATU.

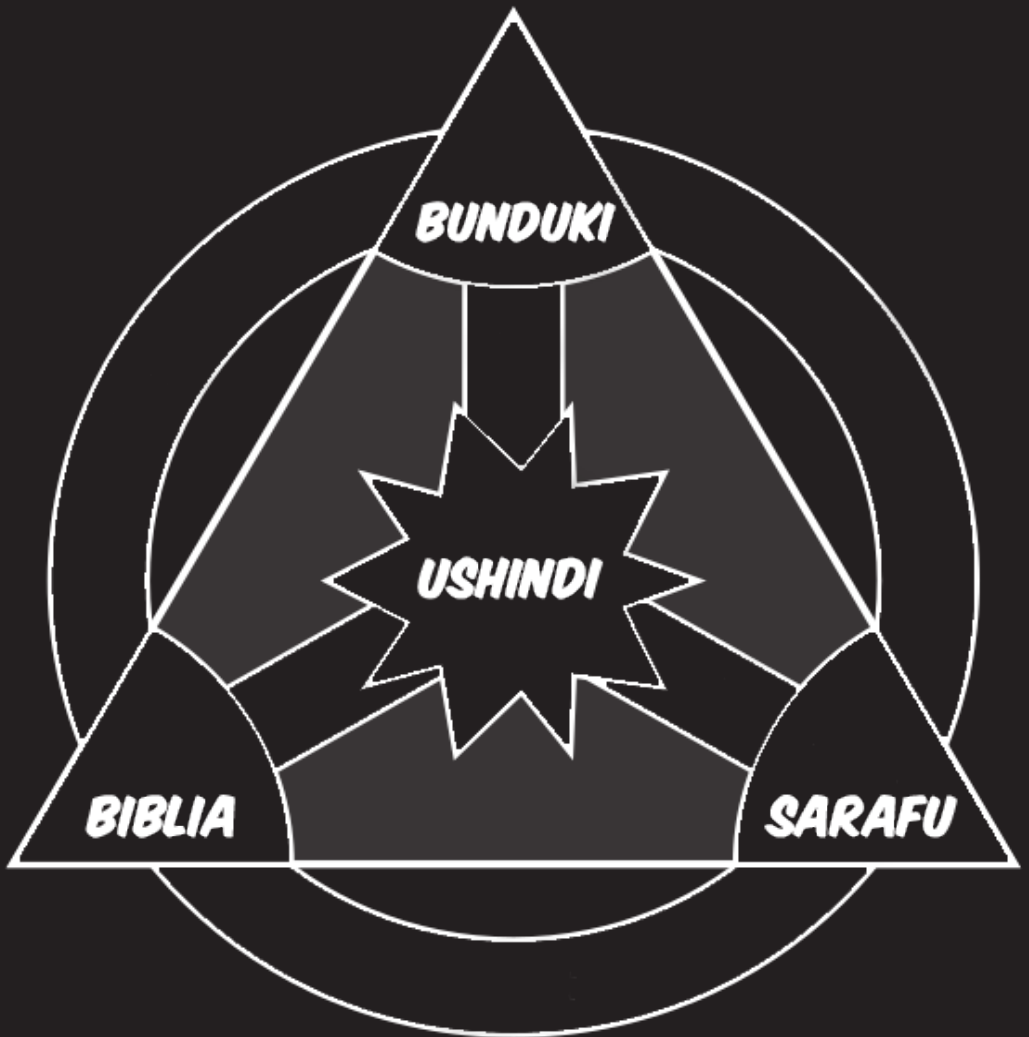

WAAMBIE MMEKUJA
KUSTAARABISHA KWA
KUTUMIA BIBLIA, SARAFU
NA BUNDUKI,

IKIWA KWELI MMEKUSUDIA
KUFANYA UNYAMA KWA
KUTUMIA BIBLIA, SARAFU NA
BUNDUKI.

UTATU
MTAKATIFU

CHAGUA MNACHOKISEMA
KATIKA BARUA MUPELEKAZO
NYUMBANI, KUWATANGAZIA UWONGO.
KUUNDA MAKOLONI KUTOKANA NA
UFALME, KWA KUTUFUKUZA MEKONI
NA NYUMBANI MWETU.

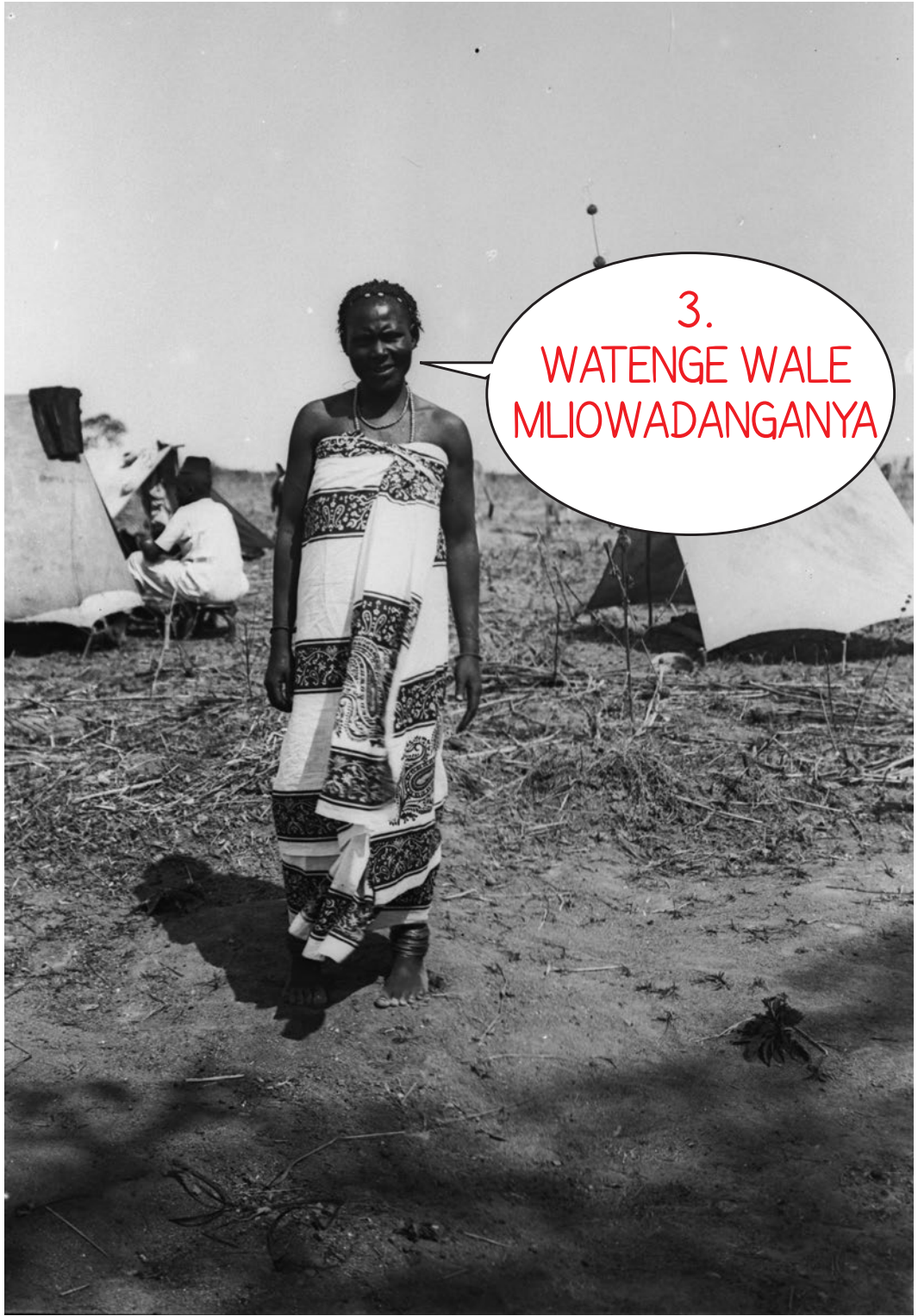

CHORA MISTARI
PALIPOKUWA NA
FRAKTELI, CHORA
MIPAKA YA
MKANGANYIKO.

PIGA PICHA
ZISIZO NA MAANA,
TUONDOE KWENYE MUKTADHA
WETU.

3.
WATENGE WALE
MLIOWADANGANYA

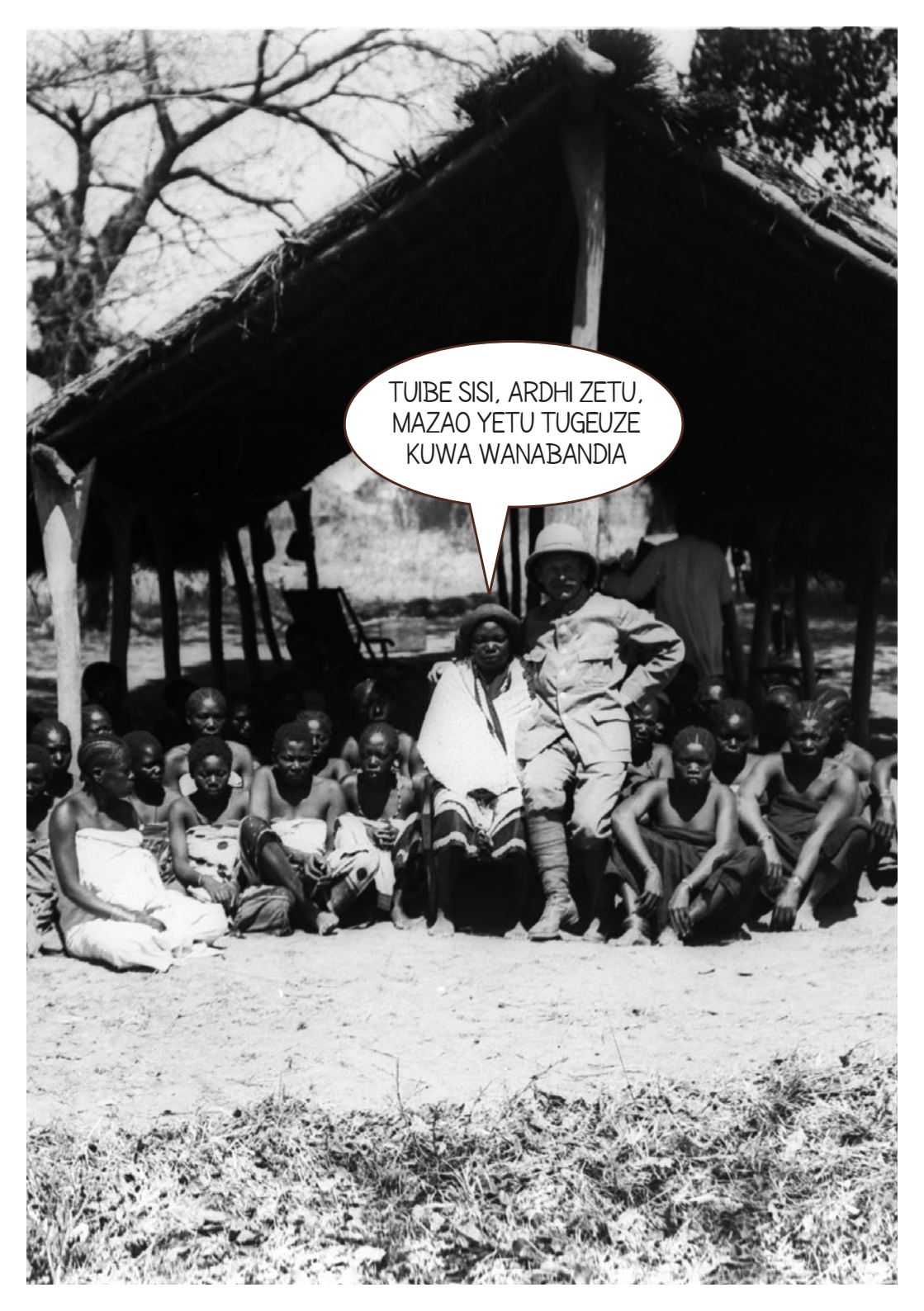

PATA ASHIKI KWA
KUCHUNGULIA UCHI WA
MTU, KWA KUTUINGILIA
FARAGHA ZETU.

TUVUE NGUO MBELE
YA KAMERA, TUFANYE
MAHABUSU KWA PICHA
ZAKO

VUKA MIPAKA
YETU YOTE USIRUHSU
TUSIMULIE HADITHI
ZETU.

TUIBE SISI, ARDHI ZETU,
MAZAO YETU TUGEUZE
KUWA WANABANDIA

KUUA, KUNG'OA
NA KUUZA KWENU
ITATUGEUZA KUWA
BIDHAA

MPATE KUSEMA NDIYO
UKWELI WETU

ISIFU KABILA MOJA
UDUMISHE JINGINE
TUFARAKANISHE. WEWE KUWA
MWENYE KUANDIKA SIMULIZI
UWEKE MTAZAMO WAKO.

SISI NI TEMBO
NA TEMBO KATU HASAHAU,
LAKINI APUUZAYE
KUMBUKUMBU ZAKE
ATAKANYAGWA ANGALAU MARA
MBILI.

